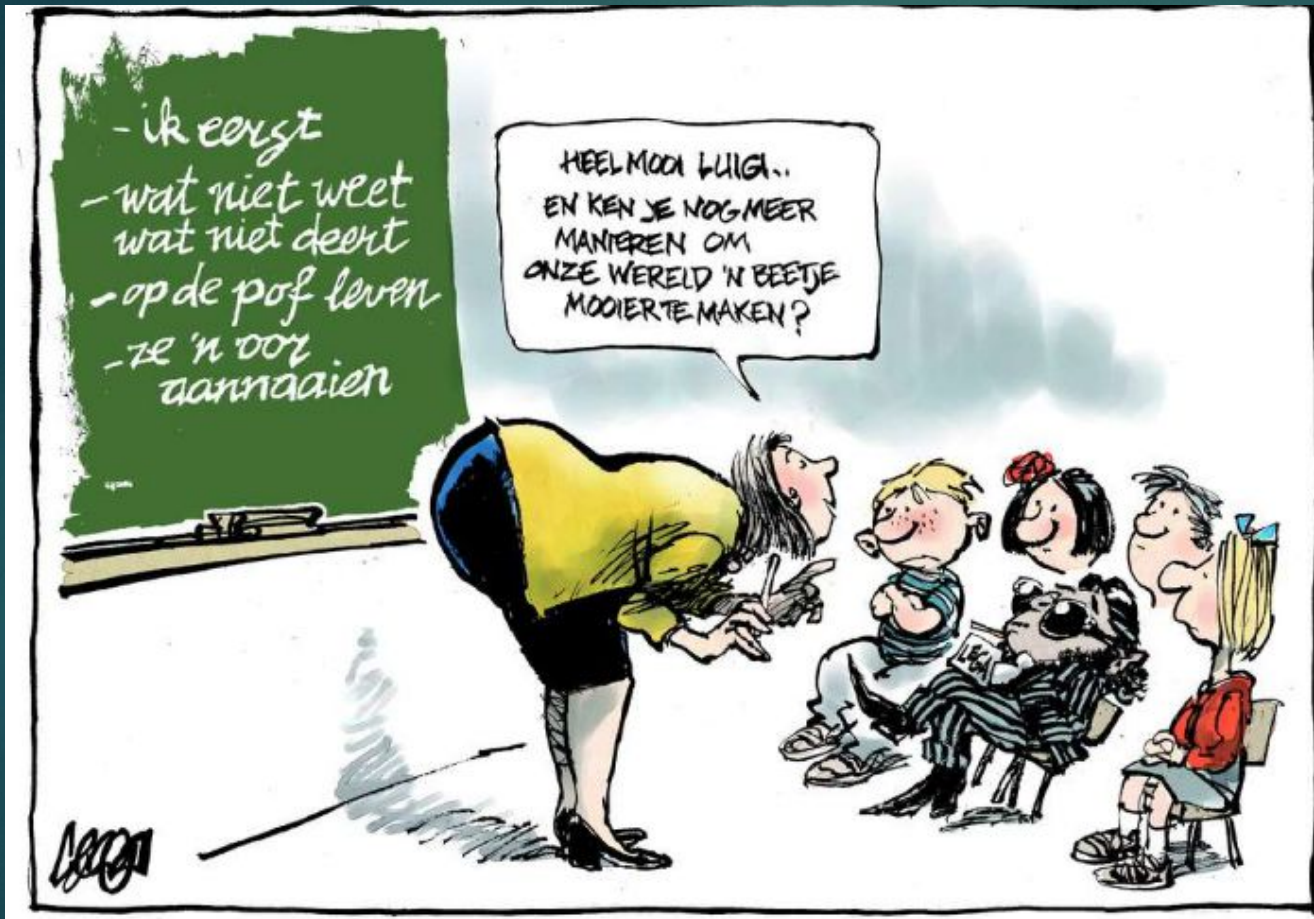

**HAP, SNAP WAT IK NOG
KWIJT WIL**

Als er nog tijd over is

VERANTWOORDING

Roelof Rump

4

r.rump@xs4all.nl

r.rump@xs4all.nl

055 73 70 236

Verantwoording

De getoonde presentatie is 'op maat gemaakt', een selectie dus uit vele onderwerpen.

Een korte opsomming van deelgebieden: LVB, Kinderen, Schulden, Gezondheid, Arbeidsparticipatie, ZZP, Middeninkomens

Ook een presentatie voor uw doelgroep, mail mij r.rump@xs4all.nl

Deze presentatie is waarde vrij. Er worden feiten genoemd, geen persoonlijke meningen.

De gebruikte bronnen zijn overheidsinstanties, belangenorganisaties en landelijke dagbladen als NRC, Volkskrant, Trouw en het Financieel dagblad.

Meer weten over de korte kreten op een PowerPoint sheet?

Rechtsboven de PowerPoint sheet staat een nummer, dit nummer verwijst naar mijn archief

Mail dit nummer naar r.rump@xs4all.nl en ik stuur u de bijbehorende literatuur.

- ▶ Over de gebruikte bronnen, niet limitatief:
- ▶ WRR, Wetenschappelijk Raad Regeringsbeleid
- ▶ CBS, Centraal Bureau Statistiek
- ▶ SCP, Sociaal Cultureel Planbureau
- ▶ SER, Sociaal Economische Raad
- ▶ CPB, Cultureel Plan Bureau
- ▶ Movisie, landelijk kennisinstituut voor een samenhangende aanpak van sociale vraagstukken
- ▶ Ombudsman, Kinderombudsman
- ▶ Nederlands Jeugdinstituut
- ▶ Stimulansz, kennis- en adviespartner van gemeenten
- ▶ Sociale alliantie, een samenwerkingsverband van enkele tientallen organisaties die zich inzetten tegen armoede
- ▶ Verwey Jonker instituut, onafhankelijk onderzoek naar actuele maatschappelijke vraagstukken.
- ▶ Follow the money, journalistieke beweging met een glashelder doel: waarheidsvinding in dienst van de samenleving.
- ▶ RIGO, verricht markt- en beleidsonderzoek en adviseert bij het ontwikkelen van beleid en strategie op het vlak van de woon- werk- en leefomgeving
- ▶ VNG, Vereniging van Nederlandse Gemeenten

TROONREDE 1995

Troonrede 1995

7

r.rump@xs4all.nl

De regering doet een beroep op burgers, bedrijven, andere overheden en maatschappelijke organisaties

om gezamenlijk de sociale uitsluiting en stille armoede in onze samenleving eensgezind en met kracht aan te pakken.

De noodzakelijke cohesie staat immers op het spel indien grote aantallen mensen zich buitengesloten voelen

ARMOEDE EEN TEKORT EN EEN TEVEEL

Armoede

Een tekort en een teveel

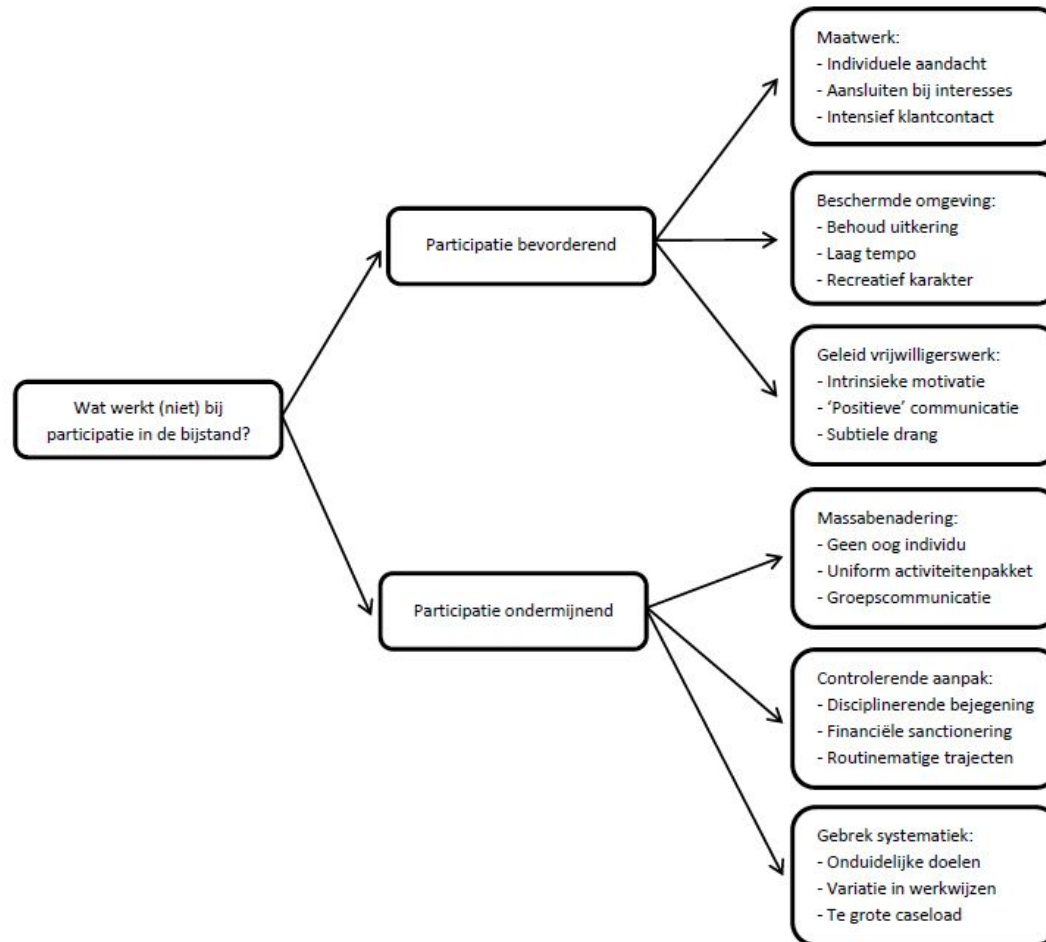
Tekort

Te weinig eten.
Oude kleren.
Geen werk.
Geen schooluitstapjes.
Geen voetbalschoenen.
Geen cafébezoek.
Geen Pukkelpop.
Geen auto.
Geen dubbel glas.
Geen dakisolatie.
Geen diploma.
Geen partner.
Geen sociale contacten

Teveel

Te veel zorgen.
Te veel monden.
Te veel schulden.
Te veel hindernissen.
Te veel hoofdpijn.
Te veel tranen.
Te veel onbegrip.
Te veel complexen

ACTIVERING BIJSTAND GERECHTIGDEN

Wat werkt (niet) bij participatie

PPT 080016

PARTTIME WERKEN EN BIJSTAND

Parttime werken en bijstand

13

r.rump@xs4all.nl

Meeste parttime werkenden blijven afhankelijk van bijstand

De helft van de gemeenten maakt het mogelijk om de uitkering te laten doorlopen met verrekening van inkomsten

Hoe Apeldoorn? [][]

Probleem:

Verrekenen inkomsten-uitkering complex

Gevolg:

terugvorderingen en onduidelijkheden voor betrokkenen

BETREK SCHOLEN BIJ HET ARMOEDE BELEID

Scholen als partner

15

r.rump@xs4all.nl

- ▶ Scholen zijn een belangrijke partner bij het signaleren en bestrijden van sociale uitsluiting
- ▶ In slechts 65 procent van de gemeenten is er sprake van samenwerking,
- ▶ en daar waar er contacten zijn is dat in 66 procent van de gevallen incidenteel

ONDER GEBRUIK LAGERE INKOMENS

Onder gebruik lagere inkomens

17

r.rump@xs4all.nl

Gemiddeld laat men jaarlijks 1.333 euro per rechthebbend huishouden liggen

Ondergebruik

Zorgtoeslag	14%
-------------	-----

Huurtoeslag	15%
-------------	-----

Kinderopvangtoeslag	6%
---------------------	----

BIJWERKEN VAN UIT BIJSTAND NAUWELIJKS VOORUITGANG

Armoedeval [3]

Bij werken van uit bijstand nauwelijks vooruitgang

12 procent inkomensachteruitgang.

30 procent geen verandering in inkomen

Dus 42 procent inkomen op achteruit, of niet op vooruit

MIDDENKLASSE ONDER DRUK

Middenklasse onder druk

21

r.rump@xs4all.nl

diploma-inflatie

Middelbaar en lager opgeleiden zijn qua beroepshoogte sterker op elkaar gaan lijken
De afstand tot hoger opgeleiden wordt groter

baan-polarisatie

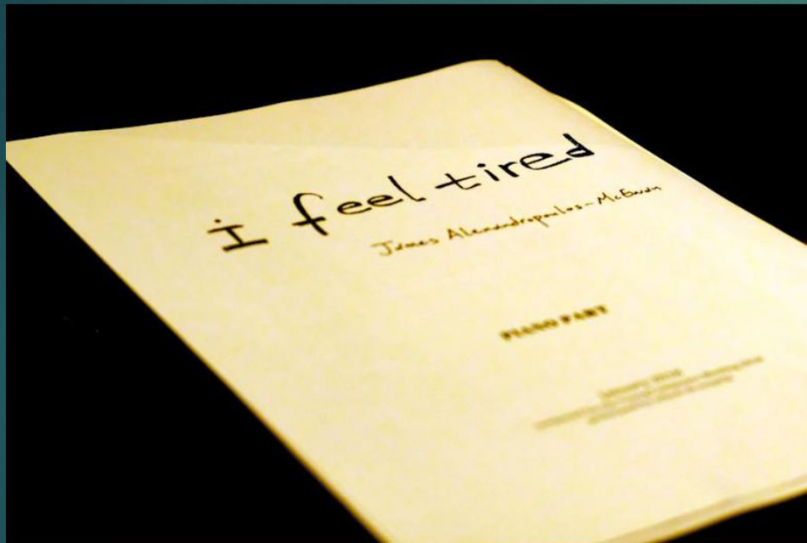
groei aan de bovenkant én aan de onderkant, maar met een krimpend middensegment

De stress van middeninkomens

22

r.rump@xs4all.nl

- ▶ Met slechts één arbeidsinkomen redt een middenklassegezin het vaak niet meer
- ▶ Middengroepen moeten voortdurend alert zijn en bereid zijn om te investeren door van baan te veranderen, twee inkomens in te zetten, en zich bijtijds bij te scholen
- ▶ *Tussen de 12 procent en 28 procent van huishoudens met een middeninkomen maakt in de loop van een jaar tijd een inkomensdaling mee*

HUURDERS WONINGCORPORATIES

Huurders woningcorporaties [2]

24

r.rump@xs4all.nl

vier keer zo vaak psychische problemen als in wijken zonder sociale huurwoningen

15 procent meer overlast en 9 procent meer agressie dan gemiddeld

Bestedingsruimte na aftrek woonlasten en energie

25

r.rump@xs4all.nl

In totaal hebben 528.000 (oftewel 7,8 procent) van de huishoudens na de netto woon- en energiekosten niet voldoende budget over om te voorzien in het minimaal noodzakelijke levensonderhoud

HUISUITZETTING INVESTEER IN SCHULDHULPVERLENING

Huisuitzetting

Investeer in schuldhulpverlening

Kosten maatschappelijke opvang
40.000- 50.000 € per jaar per persoon.

Direct tastbaar: geen kosten bewindvoering

(Bewindvoering ca 1000 euro per jaar, bijna altijd levenslang en te betalen door de gemeente)

VERMOGENS VERDELING

Vermogens verdeling

29

r.rump@xs4all.nl

- ▶ 1% bezit 23% van het totale vermogen
- ▶ 5% bezit 46% van het totale vermogen
- ▶ 10% bezit 61% van het totale vermogen
- ▶
- ▶ De onderste 50% heeft helemaal geen vermogen
- ▶ De onderste 10% heeft alleen een schuld

ER ONTSTAAN 'BUBBELS' IN DE SAMENLEVING

segmentatie in 'cognitieve' klassen

31

r.rump@xs4all.nl

Succes in het onderwijs, en daardoor ook in maatschappelijke positie, gaat sterk afhangen van het opleidingsniveau van de ouders

ARMOEDE IN DE BIJBEL

Matheus 25:29

33

r.rump@xs4all.nl

Want wie heeft zal nog
meer krijgen, en wel in
overvloed,

maar wie niets heeft,
hem zal zelfs wat hij nog
heeft worden
ontnomen

Marcus 14:7

34

r.rump@xs4all.nl

De armen hebt gij immers
altijd bij u en gij kunt hun
weldoen, wanneer gij maar
wilt

Deuteronomium 14:11

35

r.rump@xs4all.nl

Want armen zullen nooit in
het land ontbreken;
daarom gebied ik u aldus:
Gij zult uw hand wijd
openen voor uw broeder,
voor de ellendige en de
arme in uw land

Deuteronomium 15:1-11

36

r.rump@xs4all.nl

geef aan de armen in de
vorm van leningen en wat zij
niet kunnen terugbetalen
moet je elk zevende jaar,
het sabbatjaar,
kwijtschelden

Deuteronomium 15:3

37

r.rump@xs4all.nl

een buitenlander moogt gij tot betaling dwingen, maar hetgeen gij van uw broeder te goed hebt, zult gij hem kwijtschelden

Christelijk Noodfonds Apeldoorn

38

r.rump@xs4all.nl

God zal bevrijden wie arm is en om hulp roept, wie zwak is en geen helper heeft.

Hij ontfermt zich over weerlozen en armen, wie arm is, redt hij het leven.

Psalm 72 : 12 en 13

ONBEWUST ONBEKWAAM

Onbewust onbekwaam

40

r.rump@xs4all.nl

Volgens nieuwe neurologische inzichten is armoede niet het gevolg van slechte beslissingen; het is de armoede zélf die tot slechte beslissingen leidt

Armoede en tunnelvisie

41

r.rump@xs4all.nl

- focus op acute problemen beperkt denken en handelen
- minder aandacht voor iets buiten de dringende problemen
- Niet vooruit kijken of plannen
- Minder geduld, zelfbeheersing, tolerantie, aandacht en toewijding

Pyramide van Maslow

niet mogelijk om
bepaalde niveaus
over te slaan

lage SES bereiken
veelal niet meer dan
niveau 2
(bestaanszekerheid)

GEZONDHEID EN LEVENSV ERWACHTING

Gezondheid en Levensverwachting

44

r.rump@xs4all.nl

Laagopgeleide mannen:

6,9 jaar korter dan
hoogopgeleide
mannen

Leven in minder goede
gezondheid: 18,8 jaar
minder

SCHULDEN

Schulden algemeen

Een op de vijf huishoudens komt moeilijk rond
een op de drie huishoudens heeft betalingsachterstanden

67 procent van alleenstaanden met kinderen komt
moeilijk rond

Tien procent van deze huishoudens is niet in staat de
betalingsachterstanden binnen drie jaar weg te werken

Schulden [1]

47

r.rump@xs4all.nl

Risicovolle schulden, problematische schulden of schuldhelp

1,4 miljoen huishoudens, 1 op 5

Schulden [2]

48

rump@x

Vroeger leidde sociale en persoonlijke problemen tot financiële problemen.

- verslavingen
- psychische problemen
- verstandelijke beperkingen
- weinig sociaal maatschappelijke zelfredzaamheid
- het ontbreken van financieel inzicht

Nu leiden financiële problemen tot sociale en persoonlijke problemen.

- sociale netwerken brokkelen af
- lidmaatschappen van verenigingen worden opgezegd
- gezinnen worden afhankelijk van hulp van familie, vrienden en de hulpverlening.

SCHULDEN EN ZZP

ZZP, schulden en gemeente

50

r.rump@xs4all.nl

- ▶ Vier van de tien gemeenten weigert schuldhelpverlening aan zzp'ers
- ▶ Men stuurt ze weg: het is een bedrijf en geen privé persoon
- ▶ Bij het opheffen komt de fiscus met aanslagen, btw moet worden afgehandeld, boekhouders en accountants moeten worden betaald

GEBRUIK SOCIAAL DOMEIN

Beroep op sociaal domein

52

r.rump@xs4all.nl

2 miljoen mensen, 1,8 miljoen huishoudens
(2% van de bevolking, 23% van de huishoudens)

Ongeveer 11,5% van de huishoudens die gebruik maken van het sociaal domein gebruikt voorzieningen uit meerdere wetten. (Cumulatie)

ROL GEMEENTE

Rol gemeenten [1]

54

r.rump@xs4all.nl

- Gemeentelijke voorzieningen sluiten onvoldoende aan bij de behoeften van een gezin
- Gemeenten bieden nog te weinig maatwerk
- De zelfredzaamheid van ouders in armoede wordt volgens gemeenten overschat
- Kind voorzieningen zijn nog niet optimaal
- Intensieve samenwerking met het onderwijs mist

KASSA GESLOTEN

Rol gemeenten [2]

55

r.rump@xs4all.nl

de onderlinge verschillende informatie die wordt aangeboden, is te complex

Regelingen waarin gebruikers meerdere stappen moeten ondernemen worden minder optimaal gebruikt

Werkende minima blijken nauwelijks spontaan gemeentelijke regelingen aan te vragen

Rol gemeenten actief

56

r.rump@xs4all.nl

- Versterk psychologisch, sociaal, economisch en maatschappelijk kapitaal
- Benader client als gelijke
- Zet ervaringsdeskundigen in.
- Heb niet te hoge verwachtingen over de zelfredzaamheid van de client
- Welke organisaties zijn allemaal betrokken (formeel als informeel), stel een regisseur aan
- Armoede regisseur

Naar de gemeente en dan

57

r.rump@xs4all.nl

- Mensen voelen zich in hun waardigheid aangetast als ze telkens weer naar een ander loket moeten om uit te leggen dat ze ergens geld voor nodig hebben
- Je raakt verstrikt in een grote kluwen van verschillende inkomens- en partnerbegrippen, tijdvakken, peildata

Het effect kan zijn dat mensen die wel aanspraak mogen maken op een tegemoetkoming, daar toch geen gebruik van maken

Schulden en wijkteams

58

r.rump@xs4all.nl

- 80 procent van de vragen aan wijkteams gaat over financiële problemen
- Problemen met schulden leidt tot een grotere zorgvraag en medische kosten

Publieke zaken

59

r.rump@xs4all.nl

telde ik binnen drie maanden *achtenveertig* verschillende instellingen die zich met dat gezin bezighielden. Dat kostte ongeveer 269.000 euro per jaar. En toen ik daar toch op de bank zat, vroeg ik aan die man van dat gezin: wat is volgens jou het probleem? Hij zei: ik heb 6.000 euro niet-saneerbare schuld, en daar kan niemand me meer mee helpen. Ironisch genoeg verweet een deel van die professionals *hem* dat hij niet met geld kon omgaan, nadat ze zelf gezamenlijk een bedrag van zes nullen hadden uitgegeven

Eén begeleider voor alle voorkomende problemen (Rotterdam)

60

r.rump@xs4all.nl

Multiprobleemgezin, onze overheid kan hier slecht mee uit de voeten.

Standaard is: alle betrokken instanties sturen hun eigen specialist af op zo'n huishouden, dat dus een dagtaak heeft aan praten met de agent, de dokter, de bijstandsconsulent, de corporatiemedewerker, de Wmo-mijnheer of -mevrouw, de jeugdzorgspecialist, de wijkzorg verpleegkundige, de spijbelambtenaar, de deurwaarder, de zorgverzekeraar enzovoort en zo verder.

Het multiprobleemgezin heeft er dan dus nog een probleem bij: al die lui met hun tegenstrijdige eisen en adviezen

MOBILITY MENTORING

Mobility Mentoring

62

r.rump@xs4all.nl

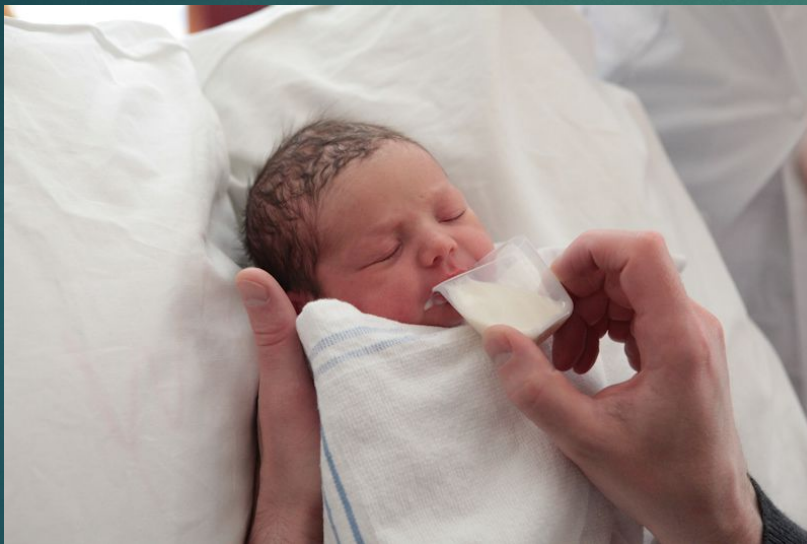
Bij de oude manier van hulp verlenen zegt een hulpverlener: “Jij hebt dit probleem. Doe wat ik zeg en je problemen worden opgelost.”

Bij Mobility Mentoring vraág je de participant: “Wat is volgens jou jouw probleem”

1001 DAGEN

1001 dagen [1]

Eerste levensjaren jaren in armoede

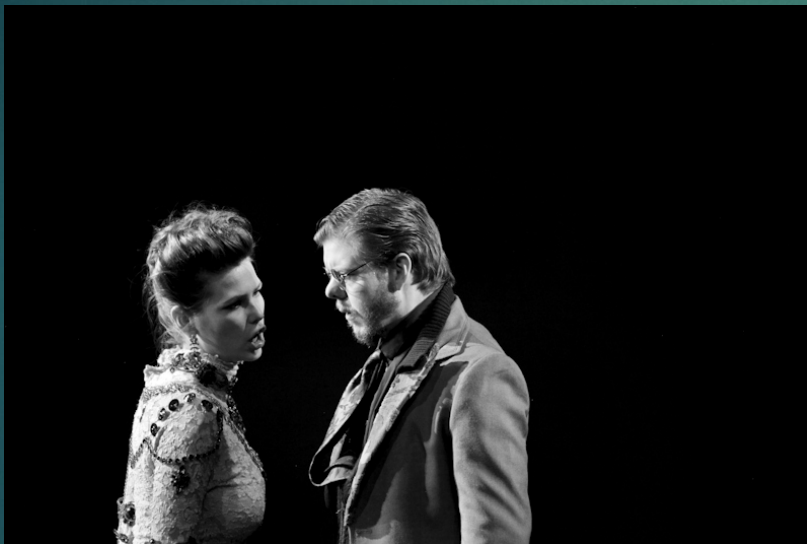

- ▶ Basisschool: minder goede hersenontwikkeling
- ▶ Als volwassenen een minder goede emotieregulatie
- ▶ Ook als men als volwassene niet (meer) in armoede heeft!

1001 dagen [2] zwangerschap

65

r.rump@xs4all.nl

- ▶ Perinatale sterfte
- ▶ miskramen
- ▶ laag geboortegewicht

Risico factoren

- ▶ verwaarlozing, kindermishandeling en/of partnergeweld

KINDEREN IN DE BIJSTAND

Kinderen in de bijstand [3]

67

r.rump@xs4all.nl

- Thuis is er vaker sprake van een materiële en emotionele achterstand
- Buitenshuis is er vaker sprake van onveiligheid, uitsluiting en problemen op school
- Kinderen en jongeren in armoede zijn negatiever over hun leven dan kinderen en jongeren die niet met armoede te maken hebben
- Ouders in armoede vertellen over een stapeling van problemen op meerdere levensgebieden

Kinderen in de bijstand [1]

68

r.rump@xs4all.nl

- ▶ 2017
- ▶ 7 procent van alle minderjarige kinderen groeit op in een bijstandsgezin.
- ▶ Dat zijn 228 duizend minderjarige kinderen,
- ▶ 63 procent van de bijstandskinderen is niet-westers,

Kindermishandeling en armoede

69

r.rump@xs4all.nl

- ▶ Onderzoek populatie: 1550 kinderen (aangemeld bij Veilig Thuis)
- ▶ Bij 47 % van de onderzochte populatie is er sprake van armoede
- ▶ 52 % heeft betrekking op een 'werkloos' huishouden
- ▶ Inter generationeel

Werkende ouders

70

r.rump@xs4all.nl

219.000 arme kinderen met werkende ouders.

(58 procent van het totale aantal arme kinderen)

Oorzaak:

Te weinig uren of niet het gehele jaar werk

Ongeveer 50 % kleine zelfstandigen

VOEDSELBANK

Voedselbank en subsidie Gemeente Apeldoorn

De voedselbank krijgt geen subsidie van gemeente Apeldoorn.

Er zijn wel sponsors, zowel materieel als financieel.

Over materieel:
neem die bakker die altijd te veel brood bakt

Voedselbanken, geen 3,5 miljoen euro uit een Europees fonds

73

r.rump@xs4all.nl

In de EU hebben 50 miljoen burgers onvoldoende inkomsten voor basale levensbehoeften als eten en kleding.

Er zijn 4,1 miljoen daklozen. Het Europese fonds van 3,8 miljard euro moet helpen de Europese doelstelling te halen van 20 miljoen armen minder in 2020.

**EEN PRESENTATIE
OP MAAT?**

**NEEM CONTACT OP
(GRAAG ZELFS)**